

MARIO RADMAN*, ŽELJKO MRŠIĆ**

Policijske ovlasti – prikupljanje, procjena, pohrana, obrada i korištenje podataka ***

Sažetak

U radu se analizira percipiranje i korištenje podataka prilikom primjene policijske ovlasti prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka. Primjena policijskih ovlasti određena je zakonskim okvirima uz obraćanje posebne pozornosti na poštovanje i zaštitu ljudskih prava i sloboda. Postupanje s podacima jedna je od najosjetljivijih i najsloženijih kategorija, koja je zaštićena najvišim pravnim aktima. U većini slučajeva primjena ove ovlasti povezana je uz osobne podatke pa treba primjenjivati najbolja pravila struke, druge praktične vještine i osobito obazrivo postupanje. Zbog velike količine podataka koji se procesuiraju, nužno je uvođenje automatiziranih postupaka i informatičkih pomagala te uvođenje i stalno moderniziranje sustava sigurnosti i zaštite podataka.

Svaki dio ove ovlasti važan je sam po sebi i vrlo značajan za ispunjenje svrhe primjene ovlasti. Potrebno sve te postupke povezati u jednu cjelinu kako bi se dobila precizna slika o cjelokupnoj situaciji. Tijekom primjene policijske ovlasti prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka poduzimaju se sve potrebne radnje kako bi od početnog podatka nastala korisna informacija. Takva je informacija završni proizvod ove ovlasti i temelj za poduzimanje drugih policijskih radnji.

***Gljučne riječi:** podatak, osobni podatak, sigurnost i zaštita podataka, završna informacija.*

1. UVOD

Policajska ovlast prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka jako je složena što je vidljivo iz naziva, gdje je navedeno više zasebnih pojmova, od kojih svaki može činiti

* Mario Radman, student na Visokoj policijskoj školi, MUP RH.

** dr. sc. Željko Mršić, profesor na Visokoj policijskoj školi, MUP RH.

*** Rad je nastao u koautorstvu studenta i mentora dr. sc. Željka Mršića, a riječ je o sažetom završnom radu obranjenom 2016. godine na Visokoj policijskoj školi u Zagrebu.

samostalnu ovlast. Prilikom razmatranja ove ovlasti valja je gledati u cjelini i postaviti joj sve potrebne smjernice, a posebno treba naglasiti i svaki dio ovlasti, te svaki zasebno i razjasniti.

Kada se govori o ovoj ovlasti treba naglasiti da je ona temelj svakog policijskog postupanja i sastavni je dio svake druge ovlasti koje policija provodi. Također se može istaknuti da je prikupljanje, procjena, pohrana, obrada i korištenje podataka dio ljudske svakodnevnice u kojoj svaki pojedinac tijekom interakcije s okolinom cijelo vrijeme zaprima nove podatke i informacije. Policijski službenik tijekom obavljanja svojih redovnih zadaća cijelo vrijeme prima nove podatke. Važna pretpostavka prilikom zaprimanja novih podataka jest u selektivnosti, gdje svaki pojedinac, u skladu sa svojim osobnim i poslovnim zanimanjem, obrađuje pojedine podatke koje može i želi kasnije koristiti. Za policijske službenike bili bi važni podaci koji su važni za određeno postupanje, ali i za potrebe ukupnog policijskog djelovanja.

Kod prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka treba naglasiti nekoliko važnih značajki koje predstavljaju osnove u primjeni ove ovlasti. Prvo, treba izdvojiti propisanost zakonom, pa tako u članku 14. stavku 1. Zakona o policijskim poslovima i ovlastima¹ (u daljnjem tekstu ZPPO) piše da *policijski službenik primjenjuje policijsku ovlast u skladu s Ustavom i zakonom*. Kako bismo bilo kakav podatak ili informaciju mogli koristiti u određenom postupku, moraju biti propisno obrađeni. Također je važno unaprijed odrediti koji su nam podaci bitni za određena policijska postupanja. Takvo određivanje ne može ići u detalje, ali se podaci koje je potrebno prikupiti mogu podijeliti u određena područja interesa, gdje se detalji utvrđuju na osnovi konkretne situacije, pravila struke, ranijih iskustava i stečenih znanja pojedinoga policijskog službenika, tj. specijalističkih znanja. Prilikom prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka presudno je na koji će se način i u kojim prilikama podaci obrađivati. To može biti vrlo značajno zato što je kod početnog percipiranja podataka i informacija važno da se podaci pravodobno i na zakonski način prikupe, procjene, pohrane, obrade, a kasnije i koriste, s obzirom na to da se tijekom kasnijeg policijskog postupanja možda više neće moći prikupiti. Kod određenih postupanja postoje obrasci kojih se policijski službenici moraju pridržavati i kojima se prikupljaju specifični podaci u određenim situacijama (usp. Pavliček, 2013).

2. PODATAK

2.1. Pojam podatka

Važno je prilikom određivanja pojma podatka utvrditi razliku između podatka i informacije s obzirom na to da često dolazi do miješanja ta dva pojma. Podatak bi se mogao definirati kao jednostavna neobrađena činjenica koja, sama po sebi, nema neko značenje, dok bi se informaciju moglo definirati kao rezultat procesa obrade podataka. Podatak je činjenica koju se spoznaje vlastitim osjetilima, te da bi određeni podatak postao informacija mora imati značenje za onoga koji prikuplja ili zaprima podatak i mora utjecati na povećanje znanja te osobe o određenim činjenicama. Informacija bi prema tome bila saznanje ili poruka koja je dobivena prikupljanjem i procesuiranjem određenih podataka. Informacija može ovisiti o subjektivnim značajkama, kontekstu u kojem se podaci obrađuju i o samoj vrsti te načinu

¹ NN 76/09., 92/14.

obrade podataka. Iz navedenog se može zaključiti da određeni podatak za nekoga može postati informacija, a za nekoga samo usputni nevažni podatak. (usp. Boban, 2012).

Prema Zakonu o tajnosti podataka² (u daljnjem tekstu ZTP): *podatak je dokument, odnosno svaki napisani, umnoženi, nacrtani, slikovni, tiskani, snimljeni, fotografirani, magnetni, optički, elektronički ili bilo koji drugi zapis podatka, saznanje, mjera, postupak, predmet, usmeno priopćenje ili informacija, koja s obzirom na svoj sadržaj ima važnost povjerljivosti i cjelovitosti za svoga vlasnika.*

Uz pojam podatka usko su povezani pojmovi osobni podatak, privatnost i zaštita podataka, obrada podataka, razmjena i korištenje podataka, koji se pojavljuju u raznim segmentima ljudskog djelovanja. Sva ova područja detaljno su uređena nacionalnim i međunarodnim zakonodavstvom. Cilj donošenja zakonskih propisa jest reguliranje svih ovih područja gdje se u Direktivi 95/46/EZ Europskog parlamenta i vijeća od 24. listopada 1995. g. navode razlozi za donošenje Direktive.³ Direktiva se zasniva na temeljnim pravima navedenima u Povelji o temeljnim pravima Europske unije. Uz razloge za donošenje Direktive propisuju se i obveze država članica i njihovih nadležnih tijela prilikom provođenja i zaštite prava. Gotova identična definicija osobnog podatka propisana je u Direktivi 95/46/EZ te u Zakonu o zaštiti osobnih podataka⁴ (u daljnjem tekstu ZZOP).

Prema Agenciji za zaštitu osobnih podataka⁵ (u daljnjem tekstu AZOP) *pravo na zaštitu osobnih podataka je temeljno ljudsko pravo i svrha zaštite osobnih podataka je zaštita privatnog života i ostalih ljudskih prava i temeljnih sloboda u prikupljanju, obradi i korištenju osobnih podataka.* Opća deklaracija Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima⁶ od 10. prosinca 1948. g. navodi: *Nikoga se ne smije uznemiravati samovoljnim miješanjem u njegov privatni život, njegovu obitelj, njegov stan, njegovo privatno dopisivanje niti napadom na njegovu čast i ugled,* a Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda⁷ u članku 8.1 – pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života navodi:

1. *Svatko ima pravo na poštovanje svoga privatnog i obiteljskog života, doma i dopisivanja;*
2. *Javna vlast se neće miješati u ostvarivanje tog prava, osim u skladu sa zakonom i ako je u demokratskom društvu nužno radi interesa državne sigurnosti, javnog reda i mira, ili gospodarske dobrobiti zemlje, te radi sprječavanja nereda ili zločina, radi zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih.*

2.2. Vrste podataka

Kada se govori o vrstama podataka može se reći da je to beskonačno područje. Ono može ovisiti o nastanku, obliku, važnosti, količini i kvaliteti podataka, o tome iz kojih izvora podatak potječe i tko će se tim podatkom koristiti te puno drugih značajki. Što se tiče vrste

² NN 79/07., 86/12.

³ Direktiva 95/46/EZ.

⁴ NN 106/12.

⁵ <http://azop.hr/prava-ispitanika/detaljnije/pravo-na-zastitu-osobnih-podataka>

⁶ http://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html

⁷ NN MU 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06., 2/10. – pročišćeni tekst.

podataka, njihovog označavanja i klasifikacije treba naglasiti da s obzirom na prirodu policijskih poslova većina podataka koji se prikupljaju i obrađuju imaju obilježja osobnih podataka ili su u uskoj vezi s osobnim podacima, tj. pojedincima (osobama). I u slučajevima kada se prikupljaju podaci o određenim pojavama, događajima, predmetima ili objektima uvijek postoji poveznica prema nekoj osobi ili skupini osoba. Kako je već ranije navedeno osobni su podaci temeljeni na nekim točno utvrđenim činjenicama i može se reći da postoje različiti načini podjele i klasifikacije podataka. Tako AZOP navodi da su osobni podaci: *podaci o zdravlju, identifikacijska oznaka građana, podaci o plaći, ocjena đaka u školi, ponašanje, bankovni računi, porezne prijave, podaci o posudbi, biometrijski podaci (npr. otisak prsta), broj putovnice, broj osobne iskaznice i sl.* Sam naziv osobni govori kako bi to trebali biti podaci koji pripadaju određenom pojedincu i taj ih pojedinac ima pravo zadržati za sebe ili podijeliti s kim to želi s obzirom na svoje potrebe i interese.

2.3. Zaštita podataka

Važna kategorija prilikom korištenja podataka je njihova zaštita. Zaštita osobnih podataka ustavna je kategorija koja je zajamčena svima⁸ te je u članku 37. Ustava RH⁹ navedeno da se *svakom jamči sigurnost i tajnost osobnih podataka*. Za sve službene osobe koje postupaju s određenim kategorijama zaštićenih podataka propisano je postupanje pa tako i za policijske službenike te je u članku 35. stavku 1. Zakona o policiji¹⁰ (u daljnjem tekstu ZOP) navedeno da je *policijski službenik dužan čuvati podatke koje je saznao u obavljanju posla ili povodom obavljanja posla*. Zbog velike rasprostranjenosti i mogućnosti korištenja podataka dolazi i do pojačanih zahtjeva za zaštitu svih tih podataka. Glavna podjela zaštite podataka mogla bi se odrediti prema mogućnostima štetnog djelovanja prema podacima kao što su uništenje, oštećenje, krivotvorenje, zlouporaba podataka i slično.

Koristeći se tim pretpostavkama potrebno je osigurati određene formalne i fizičke preduvjete, a u današnje vrijeme uz standardni ljudski faktor najveća pozornost treba se usmjeriti na ispunjenje određenih informatičkih preduvjeta. Ti uvjeti propisani su u Zakonu o informacijskoj sigurnosti¹¹ (u daljnjem tekstu ZIS) gdje su opisani pojmovi *informacijska sigurnost* i *standardi informacijske sigurnosti*.

Za sva područja informacijske sigurnosti polazna točka je sigurnost podatka, gdje je potrebno osigurati da se podatak spremi u obliku koji će omogućiti njegovu daljnju uporabu, osigurati nadzor tko će se i na koji način koristiti tim podatkom, zatim da se podatak nalazi na zaštićenom informatičkom sustavu u zaštićenom objektu, te da se poštuju određeni propisi tijekom razmjene podataka. Postupanja koja se poduzimaju kako bi se održala informacijska sigurnost navedena su u članku 5. ZIS-a:

Mjere i standardi informacijske sigurnosti obuhvaćaju:

- *nadzor pristupa i postupanja s klasificiranim podacima,*
- *postupanje prilikom neovlaštenog otkrivanja i gubitka klasificiranih podataka,*

⁸ Čl. 14. Ustava RH.

⁹ NN 56/90., 135/97., 8/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/10., 05/14. – pročišćeni tekst.

¹⁰ NN 34/11., 130/12., 89/14., 151/14., 33/15. – pročišćeni tekst.

¹¹ Čl. 2. st. 1. i čl. 8. ZIS-a – NN 79/07.

- *planiranje mjera prilikom izvanrednih situacija,*
- *ustrojavanje posebnih fondova podataka za podatke klasificirane u Republici Hrvatskoj te za klasificirane podatke koje je predala druga država, međunarodna organizacija ili institucija s kojom Republika Hrvatska surađuje.*

Službeno tijelo koje vodi brigu o mjerama i standardima kojima se osigurava informacijska sigurnost jest Ured Vijeća za nacionalnu sigurnost¹² dok je za tehnička područja sigurnosti informacijskih sustava zadužen Zavod za sigurnost informacijskih sustava¹³, a za prevenciju i zaštitu od računalnih ugroza CERT¹⁴.

2.4. Policijska ovlast prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka

Prikupljanje, procjena, pohrana, obrada i korištenje podataka jedna je od policijskih ovlasti koje su zakonski propisane i kao takva predstavlja sredstvo u rukama policijskih službenika da mogu u određenoj mjeri ograničiti ljudska prava i slobode. Prilikom primjene tih ovlasti potrebna je posebna osjetljivost kako ne bi došlo do prekoračenja uporabe ovlasti i pretjeranog zadiranja u ljudska prava i slobode. Suprotno od potrebe za poštovanjem ljudskih prava i sloboda pojavljuje se i potreba kvalitetnog i uspješnog obavljanja policijskih poslova, stoga je potrebno pronaći najbolji način kako bi se, u zakonskim okvirima, prikupilo što više podataka i informacija s policijskog aspekta.

Kada se promotre svi zakonski propisi kojima su zaštićena ljudska prava i slobode vezani za pojedinca i njegov privatni život, ponekad se čini gotovo nemogućim provesti određene policijske poslove i prikupiti potrebna saznanja nužna za uspješno provođenje određenog postupka ili istraživanja. Kako je Ustavom i zakonima propisano poštovanje temeljnih ljudskih prava i sloboda, isto tako su propisane i mogućnosti ograničavanja pojedinih prava u određenim situacijama. Tako se u članku 16. Ustava RH navodi da se *slobode i prava mogu se ograničiti samo zakonom da bi se zaštitila sloboda i prava drugih ljudi te pravni poredak, javni moral i zdravlje*, te da *svako ograničenje slobode ili prava mora biti razmjerno naravi potrebe za ograničenjem u svakom pojedinom slučaju*. U ograničavanju tih prava i sloboda uvijek treba biti posebno obazriv s obzirom na to da se radi o temeljnim pravima na kojima se bazira sloboda življenja.

Kada je riječ o ovlasti prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka može se reći da se podaci prikupljaju konstantno i teško je izdvojiti neku policijsku radnju koja se provodi, a da ne uključuje prikupljanje podataka. Kada bi se pokušalo pobliže objasniti prikupljanje podataka moglo bi se reći da se radi o postupku u kojem se prikupljaju određeni podaci i spoznaje radi ostvarivanja određenog cilja i svrhe. Podaci se prikupljaju da bi se mogli naknadno analizirati i evidentirati, da bi se iz njih mogle izvući neke spoznaje i smjernice na osnovi kojih bi se moglo uspješnije planirati buduće djelovanje. Tako prikupljeni podaci mogu uputiti na određene pozitivne i negativne primjere iz prakse, pomoći prilikom donošenja odluka, planiranja budućih aktivnosti i slično. S obzirom na cjelokupno postupanje prilikom primjene ovlasti prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka,

¹² Čl. 14. ZIS-a.

¹³ Čl. 17. ZIS-a.

¹⁴ Čl. 20. ZIS-a.

nameće se sličnost između ove ovlasti i obavještajnog procesa. Prva sličnost između ova dva pojma vidljiva je već iz sastavnih dijelova koji su gotovi identični. Tako Pokaz¹⁵ navodi da postoji šest kategorija obavještajnog procesa: *planiranje i usmjeravanje, prikupljanje, obrada i korištenje, raščlamba i proizvodnja, stavljanje na raspolaganje i objedinjavanje i ocjena i povratna veza*. U obavještajnom procesu naglašava se važnost kroz koje sve postupke prolazi određeni podatak prije nego što postane iskoristiv u obavještajnom postupku. Za takav krajnji podatak ili završnu obavještajnu informaciju u engleskome jeziku se koristi izraz *intelligence*¹⁶, koji bi s obzirom na to da se radi o složenom pojmu u doslovnom prijevodu označavao znanje, sposobnost, inteligenciju. U skladu s tim znanjem, do kojeg se dolazi poduzimanjem određenih radnji u obavještajnom procesu, mogu se planirati buduće aktivnosti i donositi strateške odluke. Prilikom primjene ovlasti prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka, početni podatak nakon prolaska kroz sve korake ove ovlasti postaje konkretno i iskoristivo saznanje za poduzimanje određenih postupanja i donošenja odluka.

3. O PRIKUPLJANJU, PROCJENI, POHRANI, OBRADI I KORIŠTENJU PODATAKA

3.1. Prikupljanje podataka

Prikupljanje podataka prilično je širok pojam koji se može odnositi na bilo koji aspekt života ili bilo koje područje ljudskog djelovanja. Ljudi zaprimaju i prikupljaju podatke cijelo vrijeme, što svjesno, što nesvjesno i to je svakodnevna radnja bez koje se ne bi moglo zamisliti normalno funkcioniranje u okolini. Prikupljanje podataka je stalni proces u kojem bilo koji pojedinac u moru dostupnih podataka odabire onaj koji mu omogućava ispunjenje određenih potreba. Uolikoj mjeri se radi o stalnom procesu, u isto tolikoj mjeri se radi i o složenom procesu, budući da se od mnoštva dostupnih podataka treba izabrati baš onaj odgovarajući. Za ispravan odabir takvog odgovarajućeg podatka i njegovo daljnje korištenje potrebno je razviti određeni sustav kojim će se svi ti podaci kategorizirati i podijeliti, što će olakšati odabir i omogućiti kvalitetniju uporabu takvih podataka.

Prikupljanje podataka kao početni dio policijske ovlasti razumijeva ispunjenje određenih zakonskih uvjeta za primjenu. Za primjenu ovlasti potreban je određeni stupanj sumnje, pa je za policijske službenike jako važno o kojoj razini sumnje se radi te u kojem dijelu postupka se primjenjuje ova ovlast. Osnova sumnje je polazna točka za bilo koje policijsko postupanje, ona je linija razgraničenja kad policijski službenik ima pravo i dužnost primijeniti policijske ovlasti kad je ona prisutna, odnosno zabranu primjene policijskih ovlasti kad osnova sumnje izostane. U skladu s Pravilnikom o načinu postupanja policijskih službenika¹⁷ (u daljnjem tekstu PNPPS), policijski službenici podatke prikupljaju općenito, prigodno i usmjereno¹⁸. Policijski službenici mogu podatke prikupljati na razne načine, a najčešće je to neposrednim opažanjem, u kontaktu s građanima, iz prijava, od drugih državnih tijela i

¹⁵ http://www.uhms.hr/datastore/konferencija/ivan_pokaz_web/ivan_pokaz-obavjestajni_proces.pdf

¹⁶ U engleskome jeziku kada se radi o obavještajnoj terminologiji *intelligence* može značiti i aktivnost ili djelovanje koje rezultira obavještajnim proizvodom, ali i organizaciju ili sustav koji te i takve aktivnosti provodi - http://www.uhms.hr/datastore/konferencija/ivan_pokaz_web/ivan_pokaz-obavjestajni_proces.pdf

¹⁷ NN 76/09., 89/10. i 76/15. – pročišćeni tekst.

¹⁸ Čl. 39. PNPPS-a.

slično¹⁹. S obzirom na izvor iz kojeg je prikupljen ovisit će i kvaliteta tog podatka te koliko će se taj podatak morati naknadno provjeravati.

Zbog širokog spektra i velike količine podataka koje policijski službenici svakodnevno zaprimaju, a samim time i prikupljaju, važna je sposobnost procjene i ocjenjivanja važnosti podataka koji se percipiraju u što kraćem vremenu. Potrebno je iz velike količine podataka izdvojiti one koji se mogu iskoristi odmah u konkretnom slučaju ili se mogu naknadno iskoristiti za neka buduća policijska postupanja. Kako bi se to postupanje olakšalo, u ZPPO-u su navedene kategorije podataka koji se prikupljaju te su u drugim propisima također navedeni podaci koji se trebaju prikupljati i uvjeti koji se moraju ispuniti prije i tijekom prikupljanja i daljnjeg postupanja s takvim podacima. Kao i kod primjene drugih ovlasti tako i kod prikupljanja podataka treba obratiti pozornost na osjetljive kategorije osoba i prilagoditi im postupanje. Ukorač s razvojem internetskih tehnologija i raznih javnih mreža za komuniciranje pojavljuju se i kriminalne radnje na takvim mrežama, te u skladu s tim moraju reagirati i policijske službe. Kako je uvijek preventivno djelovanje bolje od represivnog, kad postoji mogućnost za preventivu, za praćenje kriminalnih radnji potrebna je nazočnost policijskih službenika na takvim javnim mrežama radi prikupljanja korisnih saznanja. Da bi se prikupila korisna saznanja mora se djelovati prikriveno, što je propisano člankom 39. stavkom 5. PN-PPS-a. Propisanost zakonom za provođenje ovakvih radnji nužna je kako bi se prikupljena korisna saznanja mogla kasnije koristiti u eventualnom kaznenom ili prekršajnom postupku.

Treba istaknuti i kompleksnost ove cjelokupne ovlasti, gdje nakon prikupljanja podataka slijedi njihova procjena, kada se provjeravaju prikupljeni podaci i utvrđuje jesu li operativno korisni i iskoristivi za daljnje policijsko postupanje. Kod ovog dijela ovlasti, tj. prilikom prikupljanja podataka koje se uglavnom odvija na terenu ili u izravnoj interakciji s građanima, potrebno je i razvijanje komunikacijskih i već ranije navedenih percepcijskih sposobnosti policijskih službenika koji prikupljaju podatke. Sve to potrebno je izvesti uz poštovanje ljudskog dostojanstva i etičkih načela i uz ostvarivanje pozitivne komunikacijske veze s građanima kako bi se u skladu sa zakonskim propisima prikupljeni podaci mogli upotrijebiti na propisan i koristan način.

3.2. Procjena podataka

Procjena podataka sastoji se od procjene pouzdanosti izvora i procjene vjerodostojnosti podataka. U ZPPO-u u članku 24. stavku 1. navodi se da *policija vodi zbirke podataka neophodne za provedbu ovog Zakona*, te da je *prije unošenja podataka u zbirku, policijski službenik dužan procijeniti pouzdanost izvora i vjerodostojnost podatka*. Ova procjena preuzeta je iz Europolovog modela procjene pouzdanosti izvora i vjerodostojnosti podataka i propisana je Zakonom o potvrđivanju sporazuma o operativnoj i strateškoj suradnji između Republike Hrvatske i Europolovog policijskog ureda²⁰ u članku 10. stavku 1. i 2.

Procjena se mora obaviti prije unosa podataka u zbirke te za to postoje kodovi za procjenu pouzdanosti izvora podataka i za procjenu vjerodostojnosti podataka (vidi tablicu 1 i 2).

¹⁹ Čl. 40. PNPPS-a.

²⁰ NN-MU 007/2006., (<http://hidra.srce.hr/arhiva/263/33322/www.nn.hr/clanci/medjunarodni/2006/094.htm>.)

Tablica 1: Kodovi za procjenu pouzdanosti izvora podatka

KOD	ZNAČENJE	OPIS KODA
A	Pouzdan izvor	Ne postoji sumnja u pouzdanost, autentičnost i kompetentnost izvora ili je izvor u prošlosti bio pouzdan u svim slučajevima.
B	Najčešće pouzdan izvor	Izvor čije su se informacije, u prošlosti, pokazale točne u većini slučajeva.
C	Najčešće nepouzdan izvor	Izvor čije su se informacije, u prošlosti, pokazale netočne u većini slučajeva.
X	Neodređen izvor	Ne može se odrediti pouzdanost izvora ili postoji sumnja u pouzdanost, autentičnost i kompetentnost izvora.

Tablica 2: Kodovi za procjenu vjerodostojnosti podatka

KOD	ZNAČENJE	OPIS KODA
1	Istinita	Policijskom službeniku je sa sigurnošću poznato da je podatak (informacija) istinita. Osobno poznato policijskom službeniku.
2	Vjerojatno istinita	Podatak (informacija) osobno je poznat izvoru, ali nije poznat policijskom službeniku.
3	Moguće istinita	Podatak (informacija) nije poznat osobno izvoru, ali je potkrijepljena s već zaprimljenim podacima (informacijama).
4	Neodređena	Podatak (informacija) nije poznat osobno izvoru te se ne može potkrijepiti sa već zaprimljenim podacima (informacijama).

Kombiniranjem ova dva koda prilikom označavanja podataka dolazi se do stupnja povjerenosti, tj. koliki je stupanj pouzdanosti izvora i vjerodostojnosti podatka te je li neki podatak potvrđen, nepotvrđen ili nesiguran. Uz utvrđivanje pouzdanosti izvora i vjerodostojnosti podataka važno je utvrditi i tko je ovlašten za rukovanje navedenim podacima, te kome se mogu dostaviti. Rukovanje podacima također je uređeno kodovima kojima se ograničava raspolaganje tim podacima (vidi tablicu 3).

Tablica 3: Kodovi za rukovanje podacima

KOD	OPIS KODA
H0	Ovu informaciju mogu dostaviti ili koristiti samo tijela koja se bave provedbom Zakona i samo u svrhu sprječavanja i borbe protiv organiziranog kriminaliteta.
H1	Za korištenje ove informacije u svrhu dokazivanja u sudskim postupcima nužno je unaprijed konzultirati onoga koji je pribavio informaciju.
H2	Prije korištenja ili daljnjeg prosljeđivanja ove informacije potrebno je konzultirati pružatelja ove informacije.
H3	Svrha prosljeđivanja informacije (opisati svojim riječima). Dodatna ograničenja (opisati svojim riječima).

Ovi kodovi olakšavaju postupanje s podacima prilikom njihove procjene, svrstavanjem podataka u određena područja i definiranjem daljnjeg postupanja. Procjena podataka važna je kod svakog konkretnog slučaja, a povezano s time i s kasnijom analitičkom obradom i uporabom tih podataka u drugim postupcima. Procjena nam pomaže da odaberemo koje ćemo podatke prikupljati, kada i u kojim slučajevima, od koga će se podaci prikupljati, te vrsta i kvaliteta prikupljenih podataka. Moramo navesti da je i u obavještajnom procesu procjena podataka od velikog značaja i jedan od neizostavnih dijelova tog procesa. Prema Brincki i Ragužu *obavještajni proces možemo definirati kao niz operativnih aktivnosti ili postupaka koji vode do najboljeg mogućeg zaključka koji se može izvesti na temelju raspoloživih podataka/informacija*²¹.

Za obavljanje procjene podataka točno su opisani načini obavljanja određenih radnji, ali mora se istaknuti i značenje iskustva i praktičnog dijela procjene podataka koji ovisi o obučenosti i iskustvu policijskog službenika. Policijski se službenici susreću s mnoštvom podataka i u većini slučajeva je prilikom prikupljanja ili zaprimanja takvih podataka najvažnije prepoznati i procijeniti ih operativno zanimljivim te ih u što kraćem roku proslijediti drugim nadležnim tijelima i korisnicima, koji će ih moći kvalitetnije iskoristiti i obraditi. To razumijeva da se neće odmah pristupiti obradi zaprimljenih podataka, već će se proslijediti drugom nadležnom tijelu ili službi koja će, s obzirom na svoju specijaliziranost, pristupiti obradi takvih podataka. Tako Pokaz opisuje da *tijekom obrade podataka relevantna informacija može biti izravno dostavljena zainteresiranom korisniku, bez prethodnog podvrgavanja procesu "raščlambe i proizvodnje", koji podrazumijeva uzimanje u obzir i informacija pribavljenih posredstvom drugih izvora prikupljanja, a sve u cilju pravodobnog stavljanja na raspolaganje nadležnom ili zainteresiranom korisniku*.²²

Za dobru procjenu podataka potreban je širok spektar znanja iz više područja djelovanja te kvalitetna komunikacija između različitih službi i tijela. Također treba istaknuti i dostupna tehnička sredstva i radnu okolinu koja olakšava postupke procjene i omogućava veću kvalitetu i kvantitetu procjene podataka u što kraćem vremenu.

3.3. Pohrana podataka

Logično je da se prije pohrane podataka u bilo koju ozbiljnu zbirku podataka moraju provesti određeni postupci kako bi se moglo odrediti o kakvim podacima se radi i u koju zbirku podataka će se spremati. Dužnost provjere podataka propisana je u ZPPO-u i povjerena je policijskom službeniku koji je zadužen za procjenu i obradu, kako bi podatak koji je unio u zbirku bio pravovaljan i kasnije se mogao koristiti. Pohrana podataka provodi se tako da se spremljeni podaci naknadno mogu učinkovito koristiti. Tako u članku 46. PNPPS-a piše da se *podaci pohranjuju u pisanom ili digitalnom obliku te da se pohranjuju na način i u obliku koji osigurava njihovu trajnost i zaštitu od neovlaštenog pristupa*. Za spremanje, obradu i korištenje podataka ustrojavaju se zbirke podataka i informatički sustavi koji omogućavaju rad s tim podacima. Osim što omogućavaju rad, sustavi su kreirani kako bi podatke i zbirke zaštitili od neovlaštenog korištenja, uništenja ili oštećenja. Zaštita pohranjenih podataka u takvim zbirkama i sustavima i zakonski je propisana te je u članku 18. stavku 1. ZZOP-a

²¹ Brincka, Raguž: Procjena kao stadij obavještajnog procesa, Policijska i sigurnost (Zagreb), 1/10, str. 40-49.

²² http://www.uhms.hr/datastore/konferencija/ivan_pokaz_web/ivan_pokaz-obavjestajni_proces.pdf

navedeno da *osobni podaci u zbiricama moraju biti odgovarajuće zaštićeni od slučajne ili namjerne zlouporabe, uništenja, gubitka, neovlaštenih pristupa ili dostupa*. Ovdje se uočavaju pojmovi namjerna ili slučajna zlouporaba, oštećenje ili uništenje koje upućuju i na izvore ugroza podataka u zbiricama. Prilikom zaštite takvih podataka treba obratiti pozornost da sustavi imaju zadovoljavajuću zaštitu od vanjskih ugroza koje se u većini slučajeva mogu povezati s namjerom, dok se kod unutarnjih ugroza može raditi i o slučajnosti i namjeri. Za unutarnje ugroze, uz davanje pojedinačnih ovlaštenja za rad i provođenja nadzora, uvijek trebaju postojati i sustavi samozaštite zbirke te osigurane kopije (tzv. backup) podataka.

Klasifikacija podataka važna je za dokumente i podatke s kojima postupaju policijski službenici zato što su podaci često tajni, osobne prirode ili općenito ne bi trebali biti dostupni neovlaštenim osobama ili široj javnosti. Tako je i kod pohrane važna klasifikacija podataka kako bi se znalo kako će se podaci pohranjivati, kome će sve biti dostupni i do kojeg stupnja te koje mjere zaštite je potrebno poduzeti. Klasifikacija podataka se pojavljuje i kod obrade i korištenja podataka, ali već kod pohrane, kada podaci ulaze u sustav, mora se odrediti klasifikacijska razina kako bi se moglo s njima ispravno i prikladno postupati. Klasifikacijom se određuje stupanj tajnosti podataka, kako će se označavati takvi podaci, te postupanje s takvim podacima. Za policijsku službu to je uređeno Pravilnikom o tajnosti službenih podataka (u daljnjem tekstu PTSP)²³ gdje su u članku 1. sadržane glavne odrednice.

Postoje podaci koji mogu biti dostupni neovlaštenim osobama i široj javnosti te podaci koji mogu biti dostupni samo ovlaštenim osobama. Prema PTSP-u svi službeni podaci dijele se na *službeno objavljive i službeno neobjavljive*²⁴. Podaci se prema PTSP-u mogu klasificirati stupnjem tajnosti *VRLO TAJNO, TAJNO, POVJERLJIVO I OGRANIČENO*²⁵. Označavanje podataka stupnjevima tajnosti *VRLO TAJNO, TAJNO I POVJERLJIVO* moguće je isključivo na temelju pisanog obrazloženja, dok za označavanje oznakom tajnosti *OGRANIČENO* nije potrebno pisano obrazloženje²⁶. Spremanje klasificiranih podataka propisano je u članku 13. PTSP-a. Uz klasificirane postoje još i neklasificirani podaci, a to bi bili svi službeni podaci koji nisu klasificirani nekom oznakom tajnosti.

Zbirka je prema članku 2. stavku 1. točki 17. ZPPO-a *sustav obrađenih i pohranjenih podataka*. S obzirom na osjetljivost podataka koji se unose u policijske zbirke, pogotovo što se uglavnom radi o osobnim podacima, pohrana podataka i vođenje zbirke podataka je prilično detaljno uređeno s više pravnih propisa, što bi trebalo olakšati postupanje s podacima. Tako u članku 24. stavku 2. ZPPO-a piše da se *osobni podaci pohranjeni u zbirke mogu koristiti samo u svrhu zbog koje je zbirka ustrojena, a u drugu svrhu samo ako je to propisano posebnim zakonom*. Zbirke trebaju sadržavati sve relevantne podatke vezane uz podatke koji se nalaze u zbirci, tko vodi tu zbirku, zakonsku utemeljenost i sve druge potrebne podatke. Važno je izdvojiti da su podaci u zbiricama strukturirani što omogućava lakši pregled i unos, te općenito lakši rad sa zbiricama. Kako bi trebala izgledati zbirka podataka i koji su njeni sastavni dijelovi dano je u članku 14. stavku 1. točkama 1.-11. ZZOP-a. Iz navedenih točki mogu se izvući smjernice za izradu zbirke podataka i njihovo općenito funkcioniranje, te je dana mogućnost uređenja drugih važnih detalja nekim drugim propisima ovisno o tijelu koje

²³ NN 107/12.

²⁴ Čl. 2. PTSP-a, MUP RH.

²⁵ Čl. 8., 9., 10. i 11. PTSP-a, MUP RH.

²⁶ Čl. 6. PTSP MUP-a RH.

ustrojava zbirku. Neke od zbirke koje vodi MUP RH navedene su u članku 2. Pravilnika o ustrojstvu i načinu vođenja zbirke s automatskom obradom podataka o utvrđivanju istovjetnosti osumnjičenika²⁷.

Pohrana podataka prilično je opsežna djelatnost i zahtijeva posebnu pozornost s obzirom na to da je većina ljudi posebno osjetljiva na bilo kakvo korištenje njihovih osobnih podataka. Danas gotovo da nema tvrtke, privatnog ili državnog tijela od koje se traži neka usluga, a da se ne traže barem osnovni osobni podaci kako bi se moglo ostvariti bilo koje pravo. Svi prikupljeni podaci spremaju se u određene zbirke koje su na raspolaganju određenom broju ljudi. Sustavi zaštite podataka često nisu zadovoljavajući te podaci postaju dostupni širem spektru ljudi, tvrtki ili ustanova. Što se tiče državnih tijela, u ovom slučaju policijskih tijela, nužan je veliki stupanj odgovornosti prilikom korištenja osobnih podataka. Zaključak da policijski službenici paze da se točni podaci unesu u sustav, s opravdanim razlogom, te da se poštuju rokovi u kojima će se podaci zadržati u sustavu i vodi briga o sigurnosti pohranjenih podataka.

3.4. Obrada podataka

Članak 47. PNPPS-a navodi da *obradu podataka koji se unose u zbirke Ministarstva obavljaju policijski službenici*. Kao i kod svake druge službene radnje policijski službenici moraju prilikom obrade podataka postupati odgovorno i u skladu sa zakonom. Za unos i obradu podataka u zbirke Ministarstva policijski službenici trebaju biti ovlašteni za svaku pojedinačnu zbirku, a također bi zbog složenosti zbirke trebali biti i posebno školovani za korištenje pojedinačnih zbirki. Obrada podataka obuhvaća provjeru i analizu prikupljenih podataka, kako bi se u svakom trenutku moglo određeni podatak, koji je već unesen u službene zbirke, dodatno provjeriti i ispraviti, izbrisati ili ako je potvrđen ostaviti istim. Treba naglasiti da obrada podataka počinje već prilikom prikupljanja budući da se već tada treba znati koji podaci će se prikupljati, s kojom svrhom i za što će kasnije biti uporabljeni, tj. u koju zbirku će biti uneseni. Također je važno da se prilikom obrade određenog podatka u svakom trenutku zna o kakvom podatku se radi, što omogućava procjena, koja je svrha obrade, koji su koraci poduzeti i koji su daljnji koraci, tj. u kojem dijelu obrade se nalazi te koje su mjere zaštite poduzete.

Uz obradu podataka često ide prefiks analitička obrada koja je u PNPPS-u u članku 38.H stavku 1. definirana kao *sinteza prikupljanja, pregledavanja i analiziranja podataka i saznanja te daje uvid u njihov međusobni odnos, značaj i relevantnost s ciljem donošenja odluke*. Obrada bi predstavljala detaljnu analizu svih prikupljenih podataka koji se nalaze u službenim zbirkama i omogućila donošenje određenih odluka te pomogla u planiranju aktivnosti. Planiranje nije navedeno kao jedan od dijelova ove ovlasti, ali je neizostavan dio bilo kojeg policijskog postupanja pa tako i naslovne ovlasti. Budući da tijekom obrade prikupljeni podaci prolaze detaljnu analizu mogu se donijeti određeni zaključci na temelju kojih bi se mogao olakšati proces prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka i na osnovu kojih bi se određena postupanja mogla prilagoditi konkretnim situacijama. Pokaz koristi termin *izvjesnice* za koje navodi da se njima *nastoji predvidjeti ono što je nepoznato*,

²⁷ NN 157/09.

a temelje se na analizi poznatih činjenica i na korištenju "tehnika" kao što su prepoznavanje oblika, deduktivno zaključivanje, statistika, vjerojatnost i dr. Termin izvjesnice²⁸ Pokaz opisuje kao krajnji proizvod analitičke (obavještajne) obrade, na osnovi kojeg se dobiva cjelokupna slika o konkretnom slučaju te se mogu donijeti konkretni zaključci i planovi za daljnje aktivnosti. Kvalitetna i provjerena informacija u pravom trenutku, prilikom određenog policijskog postupanja, u većini slučajeva određuje daljnje postupanje i omogućava uspješno okončanje konkretnog postupka.

Budući da se barata velikom količinom podataka, može doći do pogreški prilikom unosa podataka u evidencije. Pogreške mogu nastati zbog ljudskog faktora ili zbog pogreške na tehničkim pomagala koja se koriste prilikom unosa podataka. Budući da osobe čiji se podaci obrađuju imaju pravo pristupa informacijama, propisano ZZOP-om, imaju pravo zatražiti pristup, brisanje ili ispravak podataka koji se obrađuju u Informacijskom sustavu MUP-a RH²⁹. U slučaju da voditelj zbirke sam uoči netočnost podataka potrebno ih je ispraviti³⁰. Uporaba modernih tehničkih pomagala i uvođenje određenih automatiziranih postupaka je prijeko potrebna prilikom unosa takvih količina podataka. Unatoč uporabi tehničkih pomagala koja omogućavaju unos velike količine podataka u kratkom roku i prema zadanim kriterijima, i dalje je ljudski faktor najvažniji u tom postupku s obzirom na to da čovjek određuje te kriterije i provjerava te podatke.

Obrada podataka je na neki način završna faza postupanja s podacima, tj. obradom podataka završava proces kojim se početni prikupljeni podatak oblikuje u gotov proizvod, pouzdan i provjeren za daljnje korištenje. Iako će se ti podaci nadograđivati, ponekad i ispravljati, smatra se da su provjereni dovoljno da se na njima mogu bazirati konkretna postupanja i donositi konkretne odluke. Zbog toga treba naglasiti da se odgovorno postupka kako bi se osigurao zadovoljavajući stupanj pouzdanosti i pogreške smanjile na minimum.

3.5. Korištenje podataka

Korištenje podataka razumijeva uporabu podataka koji su već prošli određene postupke provjere i smatraju se relevantnim za daljnje korištenje. U članku 48. PNPPS-a piše da se *pod korištenjem podataka podrazumijeva uvid u podatke koji se vode u zbirkama*. Svi postupci u vezi s prikupljanjem, procjenom, pohranom i obradom podataka usmjereni su prema jednom cilju: uspješno korištenje podataka. Glavna smjernica kod pohrane podataka jest ta da se podaci sprema tako da bi se ubuduće mogli koristiti na što lakši i prikladniji način. Za uspješno korištenje podataka iz zbirke Ministarstva mora se znati o kojoj kategoriji podataka se radi, stupnju pouzdanosti i tajnosti, mogućnosti korištenja u daljnjem postupanju i drugim okolnostima s obzirom na konkretni slučaj. Ako se određeni podatak korisno uporabi u nekom konkretnom slučaju, podrazumijeva se da su svi raniji postupci u vezi s tim podatkom pravilno i kvalitetno odrađeni i to daje smisao cjelokupnom postupanju. Iako su svi podaci koji se koriste već obrađeni i prošli provjere uvijek postoji mogućnost da se dodatno provjere i istraže, te ako se pojave nova saznanja da se nadopune ili izmjene.

²⁸ http://www.uhms.hr/datastore/konferencija/ivan_pokaz_web/ivan_pokaz-obavjestajni_proces.pdf

²⁹ <http://www.mup.hr/136206.aspx>

³⁰ Čl. 20. ZZOP-a.

S obzirom na to da prilikom korištenja bilo kojeg proizvoda, a u ovom je slučaju to podatak, tj. podaci iz zbirki, za svakoga tko je taj proizvod stvorio važna je povratna informacija. Za korištenje podataka iz zbirki važno je da svaki korisnik da povratnu informaciju o kvaliteti, dostupnosti i uporabljivosti korištenih podataka. Budući da su u policijskom sustavu policijski službenici koji prikupljaju, procjenjuju, pohranjuju, obrađuju i koriste podatke, često u stalnom međusobnom kontaktu, važno je i razvijanje što bolje međusobne komunikacije. Povratna informacija ovisi o pojedinačnom korisniku i njegovoj volji za davanje te informacije, ali i o cjelokupnom sustavu koji omogućuje davanje povratne informacije svakom korisniku te korištenje te informacije za poboljšanje rada sustava.

Moderni razvoj naprednih tehnologija za razmjenu i korištenje podataka, poput interneta, povećao je i olakšao razmjenu, korištenje i skladištenje podataka, ali je došlo i do razvoja novih kriminalnih ili drugih sličnih radnji koje su zanimljive policiji, pogotovo na međunarodnoj razini³¹. Zbog toga je nužno usavršavanje sustava zaštite, upoznavanje funkcioniranja novih tehnologija i načina pribavljanja i korištenja takvih podataka, te zakonskih reguliranja i upoznavanja tih propisa od strane policijskih službenika koji se bave takvim tehnologijama i podacima u vezi s njima³². Informatička sigurnost i korištenje podataka novim oblicima komuniciranja kompleksan je problem i izazov koji zahtijeva puno više prostora i analiziranja. U ovome su radu navedene samo neke osnovne značajke informatičke sigurnosti i informatičkih oblika komuniciranja. Neki od tih glavnih pojmova jesu informatička sigurnost uređaja i komunikacijskih kanala (internet, intranet i sl.), zaštitni mehanizmi, točna određenost koji podaci i na koji način se mogu koristiti i razmjenjivati, uređen odnos između korisnika (potrošača) i pružatelja (davatelja) usluga / podataka te uloga policije i drugih državnih sigurnosnih tijela unutar tih odnosa i komunikacija³³.

Za sigurnosne službe u današnje vrijeme, osim razvoja informatičkih znanosti i komunikacija, sve veći je problem globalni terorizam i druge sigurnosne prijetnje. Borba protiv terorizma zahtijeva posebne mjere i dodatna ograničenja ljudskih prava i sloboda te privatnosti, što dovodi do raznih prijevora u određivanju takvih mjera. Vezano za korištenje podataka pojavljuje se potreba za prikupljanjem i korištenjem što većeg opsega podataka i time se narušava privatnost ljudi. To uzrokuje procjenjivanje između potrebe za sigurnošću, gdje dolazi do pojačanog praćenja i nadzora građanstva radi otkrivanja terorističkih prijetnji, a nasuprot tome je potreba za poštovanje ljudskih prava i privatnosti, koja se navedenim pojačanim mjerama umanjuje. Ove sigurnosne prijetnje u uskoj su vezi s participiranjem Republike Hrvatske u određenim međunarodnim savezima (EU, uskoro Schengen, NATO i sl.), te je velik broj sigurnosnih prijetnji podignut s nacionalne razine na međunarodnu razinu. Moderne internetske tehnologije i terorizam u uskoj su vezi pa trenutno traje oštra prepirka između IT tvrtki (APPLE, FACEBOOK, GOOGLE i dr.) i tijela vlasti (SAD – FBI) u vezi s pravom na pristup podacima iz aplikacija koje te tvrtke razvijaju za masovno korištenje³⁴. Rasprava se vodi zato što su podaci iz navedenih aplikacija zaštićeni i ne može im se pristupiti, te se pripadnici terorističkih i drugih skupina mogu njima koristiti bez bojazni od toga da će ti podaci biti razotkriveni. Nasuprot tome postoji i strah da ako se tijelima vlasti omogućuje pristup

³¹ St. 6. Direktive 95/46/EZ.

³² St. 5. i 6. Direktive 2002/58/EZ.

³³ St. 7., 8. i 9. Direktive 2002/58/EZ.

³⁴ <http://www.slobodnadalmacija.hr/novosti/svijet/clanak/id/302896/je-li-privatnost-korisnika-vaznija-od-borbe-protiv-terorizma>

podacima, može doći do narušavanja privatnosti stalnim praćenjem i zlouporabe podataka. Iz navedenoga je vidljivo da je prilikom korištenja i pristupa podacima prisutna stalna potreba za uređenje zakonskih odnosa u vezi s korištenjem podataka na državnoj i međunarodnoj razini. Osim zakonskih odnosa potreban je i stalni rad na uređenju komunikacijskih odnosa te načina korištenja i razmjene podataka.

4. ZAKLJUČAK

Prikupljanje podataka i njihovo korištenje u različite policijske i kriminalističke svrhe jako je složen zadatak jer se moraju poznavati pravna, etička, dedukcijska, kriminalistička i druga načela. Stoga se može reći da je prikupljanje podataka samo početna faza u pribavljanju određenih informacija uz primjenu stečenih znanja i iskustava. Nakon toga se informacije obrađuju, pohranjuju i koriste kako bi se iz njih izvukla maksimalna korist. Svaki dio ove složene policijske ovlasti zahtijeva uporabu specifičnih postupaka i metoda i svaki dio bi prema svojoj složenosti mogao biti zasebna ovlast. Policijsko i kriminalističko istraživanje temelji se na prikupljenim saznanjima i zbog toga ovu ovlast možemo izdvojiti kao temelj za bilo koju vrstu policijskog postupanja. O kvaliteti i kvantiteti prikupljenih i obrađenih podataka i informacija ovisi svako daljnje postupanje.

Više puta je u ovom radu uspoređena ovlast prikupljanja, procjene, pohrane, obrade i korištenja podataka s obavještajnim procesom. Cilj oba procesa jest neobrađeni podatak dovesti kroz određene postupke do gotovog proizvoda, tj. kvalitetne i provjerene informacije koja će olakšati policijsko postupanje. Riječ *intelligence* najbolje odražava značenje ovih procesa gdje izraz znanje opisuje sve postupke i rezultate obrade određenog podatka, od početne do završne faze postupanja. To znanje omogućava novi uvid u određenu situaciju i može pomoći u daljnjem postupanju i u donošenju strateških odluka za buduće aktivnosti. Prema tome i predmetna ovlast je tu kako bi se od početnog neobrađenog podatka došlo do novih spoznaja koje će se moći uspješno koristiti.

Kako bi se što uspješnije primijenile policijske ovlasti, pa tako i ove, preporučljivo je da policijski službenik poznaje sve zakonske i praktične mogućnosti. Potrebno je dobro poznavati ljudske slobode i prava, te kako i do koje mjere se ta prava u određenim situacijama mogu ograničiti. Kod svake primjene policijskih ovlasti potrebno je da policijski službenici postupaju savjesno, odgovorno i u skladu sa zakonom. Treba napomenuti da se s obzirom na širinu područja u kojima se primjenjuju policijske ovlasti i zbog velike količine propisa kojima se uređuju slobode i prava građana, te propisa kojima se uređuje postupanje policijskih službenika nameće potreba podjele poslova i specijalizacija. Kod podjele poslova treba obratiti pozornost na sve aspekte koji mogu utjecati na uspješnost obavljanja policijskih poslova i primjenu ovlasti. To razumijeva kombinaciju određenog stupnja i vrstu obrazovanja, ali i dovoljnu količinu stečenog iskustva kroz praktičan rad za obavljanje pojedinih zadataka. S obzirom na moderne trendove gdje dolazi do masovne uporabe i razmjene svih vrsta podataka koji se koriste u svim područjima ljudskog djelovanja, savjesna i propisna primjena ovlasti dolazi još više do izražaja. Stoga je nužno da se prilikom primjene ove ovlasti, ali i drugih ovlasti, poduzmu sve moguće mjere kako bi se podaci koji se prikupljaju, procjenjuju, pohranjuju, obrađuju i koriste što točnije utvrdili i poduzele što bolje mjere zaštite tih podataka.

LITERATURA

1. Agencija za zaštitu osobnih podataka, (<http://azop.hr/>), 28. 6. 2016.
2. Boban, M. (2012). *Pravo na privatnosti i pravo na pristup informacijama u suvremenom informacijskom društvu*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, god. 49, 3/2012., str. 575-598.
3. Brincka, Raguž (2010). *Procjena kao stadij obavještajnog procesa*. Policija i sigurnost (Zagreb), godina 19. (2010), broj 1, str. 40-49.
4. Direktiva 95/46/EZ Europskog parlamenta i Vijeća - Direktiva o zaštiti pojedinca u vezi s obradom osobnih podataka i o slobodnom protoku takvih podataka, (<http://azop.hr/zakonodavni-okvir/zakonodavstvo/medunarodno-zakonodavstvo>), 28. 6. 2016.
5. Direktiva 2002/58/EZ Europskog parlamenta i Vijeća - Direktiva o obradi osobnih podataka i zaštiti privatnosti na području elektroničkih komunikacija, (<http://azop.hr/zakonodavni-okvir/zakonodavstvo/medunarodno-zakonodavstvo>), 28. 6. 2016.
6. *Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda*. NN MU 18/97., 6/99., 14/02., 13/03., 9/05., 1/06., 2/10. – pročišćeni tekst, ([http://www.zakon.hr/z/364/\(Europska\)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda](http://www.zakon.hr/z/364/(Europska)-Konvencija-za-za%C5%A1titu-ljudskih-prava-i-temeljnih-sloboda)), 28. 6. 2016.
7. Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske – *Zaštita osobnih podataka*, (<http://www.mup.hr/136206.aspx>), 28. 6. 2016.
8. Mršić, Ž. (2011). *Osnove sumnje – izvorište policijskih ovlasti*. Hrvatska pravna revija br. 4/11., Inženjerski biro 2011., SSSN 1332-8670,
9. *Opća deklaracija Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima*, (http://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2009_11_12_143.html), 28. 6. 2016.
10. Pavliček, J. (2013). *Kriminalistički intervju*. Zagreb: Kriminalistička biblioteka,
11. Pokaz, I. *Obavještajni proces*, (http://www.uhms.hr/datastore/konferencija/ivan_pokaz_web/ivan_pokaz-obavjestajni_proces.pdf), 28. 6. 2016.
12. *Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika*. NN 76/09., 76/15. – urednički pročišćeni tekst, (<http://www.propisi.hr/print.php?id=2160>), 28. 6. 2016.
13. *Pravilnik o tajnosti službenih podataka Ministarstva unutarnjih poslova*. NN 107/12., (http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2012_09_107_2354.html), 28. 6. 2016.
14. *Pravilnik o ustrojstvu i načinu vođenja zbirke s automatskom obradom podataka o utvrđivanju istovjetnosti osumnjičenika*. NN 157/09., (http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2009_12_157_3934.html), 28. 6. 2016.
15. Slobodna Dalmacija: *Je li privatnost korisnika važnija od borbe protiv terorizma*, (<http://www.slobodnadalmacija.hr/novosti/svijet/clanak/id/302896/je-li-privatnost-korisnika-vaznija-od-borbe-protiv-terorizma>), 28. 6. 2016.
16. *Ustav Republike Hrvatske*. NN 56/90., 135/97., 8/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/10., 05/14. – pročišćeni tekst, (<http://www.zakon.hr/z/94/Ustav-Republike-Hrvatske>), 28. 6. 2016.

17. *Zakon o informacijskoj sigurnosti*. NN 79/07., (<http://www.zakon.hr/z/218/Zakon-o-informacijskoj-sigurnosti>), 28. 6. 2016.
18. *Zakon o policiji*. NN 34/11., 130/12., 89/14., 151/14., 33/15., (<http://www.zakon.hr/z/282/Zakon-o-policiji>), 28. 6. 2016.
19. *Zakon o policijskim poslovima i ovlastima*. NN 76/09., 92/14., (<http://www.zakon.hr/z/173/Zakon-o-policijskim-poslovima-i-ovlastima>), 28. 6. 2016.
20. *Zakon o potvrđivanju Sporazuma o operativnoj i strateškoj suradnji između Republike Hrvatske i Europskog policijskog ureda* – NN-MU 007/2006. (<http://hidra.srce.hr/arhiva/263/33322/www.nn.hr/clanci/medjunarodni/2006/094.htm>). 28. 6. 2016.
21. *Zakon o tajnosti podataka*. NN 79/07., 86/12., (<http://www.zakon.hr/z/217/Zakon-o-tajnosti-podataka>), 28. 6. 2016.
22. *Zakon o zaštiti osobnih podataka*. NN 103/03., 118/06., 41/08., 130/11., 106/12., (<http://www.zakon.hr/z/220/Zakon-o-za%C5%A1titi-osobnih-podataka>), 28. 6. 2016.

Summary

Mario Radman, Željko Mršić

Police authorities – collection, estimation, storage, processing and use of data

This paper analyzes the perception and use of data in the application of police authorities of collection, estimation, storage, processing and use of data. The use of police powers is determined by the legal framework with particular attention to respect and protection of human rights and freedoms. The treatment of data is one of the most sensitive and most complex category, which is protected by the highest legal acts, and in most cases the application of this power is associated with the personal information and such action requires the application of best professional rules, other practical skills and especially considerate treatment. Due to the large amounts of data to be processed, it is necessary to introduce automated procedures and IT supplies, as well as the introduction and constantly modernizing the system security and data protection.

Every part of this authority is important in itself and is vital for the fulfillment of the purposes of power, and it is needed to bind all of these processes together into a single entity in order to obtain an accurate picture of the overall situation. During the application of police authorities of collection, assessment, storage, processing and use of data, all of the necessary actions are taken in order of initial data creating useful information. Such information represents the final product of this authority and foundation for taking other police actions.

Key words: data, personal data, security and data protection, the final information.